

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
20 juni 2023

Ons kenmerk
DOS-2023-0000337
PZH-2023-835114326

Bijlagen
4

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Toetsbaar voorontwerp Zuid-Hollands Programmaplan Landelijk Gebied

Geachte Statenleden,

U ontvangt hierbij het toetsbaar voorontwerp van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) *'Naar een nieuwe balans in het landelijk gebied'*. Dit is de provinciale uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Hierin staan de plannen voor het landelijk gebied van Zuid-Holland die, samen met de plannen van de andere provincies, moeten leiden tot het behalen van de internationale en landelijke doelen voor natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat voor landbouw en landgebruik.

Onlosmakelijk daarmee verbonden zijn ons water- en bodemsysteem wat sturend wordt en een duurzaam toekomstperspectief voor de land- en tuinbouw, beiden eveneens onderdeel van het ZH-PLG. Dat betekent dat het ZH-PLG niet alleen over de fysieke leefomgeving van onze inwoners gaat, maar ook over hun gezondheid. En voor de land- en tuinbouw over een toekomst waarin nu en straks een goede boterham verdiend kan worden.

Om in Zuid-Holland ook in de toekomst goed te kunnen leven moeten de natuurlijke omstandigheden en gebruiksfuncties in het landelijk gebied met elkaar in balans zijn. Dat zijn zij nu niet. Door technologische ontwikkelingen hebben we de beperkingen van natuur, water en bodem overwonnen en konden we economisch groeien. Tegelijkertijd bewogen we ook naar de grenzen van ons natuur, water- en bodemsysteem toe. Daarom staan we nu voor de uitdaging om met het ZH-PLG ons landelijk gebied naar een nieuwe balans te brengen.

Langdurige en essentiële samenwerking in de gebieden

Daarbij starten wij zeker niet op nul. Er is in de deelgebieden en sectoren de afgelopen jaren al hard gewerkt aan het verbeteren van onze natuur, de water- en bodemkwaliteit, het terugdringen van broeikasgassen uit landbouw en landgebruik etc. Deze inzet is voor ons de basis om nu door te pakken op de opgaven in het landelijk gebied die nog voor ons liggen.

Na de zomer van 2022 zijn wij daarom gestart met onze gebiedsgerichte aanpak voor het ZH-PLG. Met "wij" bedoelen Gedeputeerde Staten zeker niet alleen de provincie, maar juist ook gebiedspartners die aan de totstandkoming van dit product hebben bijgedragen. En met gebiedspartners bedoelen wij zowel medeoverheden als belangenorganisaties.

Samen met de partners is gebiedsgericht gewerkt aan een stevig datafundament, de gebiedsfoto en bijhorende viewer (link: [Gebiedsviewer Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied](#)). Ook is gewerkt aan een gezamenlijk beeld van de opgaven. Dit is het begin van een langdurige en wat ons betreft essentiële samenwerking. De gesprekken waren soms pittig, maar altijd constructief, wat heeft geresulteerd in dit toetsbaar voorontwerp van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied.

Inhoud toetsbaar voorontwerp ZH-PLG

In deze versie van het ZH-PLG leest u onze eerste uitwerking van:

Wat we willen en waarom dat nodig is:

- Onze ambitie en doelen (H1);
- Wat we moeten doen: een analyse van de opgaven om minimaal te voldoen aan de wettelijke doelen (H2);
- Hoe we samen onze doelen bereiken: de principes van onze gebiedsgerichte aanpak en samenwerking met partners (H3);
- Wat we gaan doen: onze uitgangspunten, voorgestelde maatregelpakketten en hoe we de impact hiervan nog gaan analyseren (H4);
- Wanneer doen we wat en wat hebben we nodig: een vooruitblik op de adaptieve programmering, inzicht in benodigde middelen en randvoorwaarden (H5).

In de bijlagen staan een begrippenlijst en aanvullende informatie.

Van toetsbaar voorontwerp naar ontwerp naar vaststelling ZH-PLG

Gedeputeerde Staten hebben op 20 juni 2023 het besluit genomen het toetsbaar voorontwerp vrij te geven zodat deze aangeboden kan worden ter beoordeling door het Rijk, het planbureau voor de leefomgeving en de ecologische autoriteit. De ontwikkeling van het ZH-PLG gaat na deze vrijgave door. Na 1 juli 2023 werken Gedeputeerde Staten toe naar het ontwerp ZH-PLG en bereidt daarnaast met partners startbeslissingen voor de gebiedsverkenningen voor. Tegelijkertijd starten we de uitvoering van kansrijke projecten. In het ontwerp, verwacht eind 2023, verwerken we de input van Provinciale Staten, feedback van het Rijk en gebiedspartners en de uitkomsten van de doorrekening PBL en EA. Op basis van het ontwerp beoordeelt het toets-team van het ministerie van LNV of het plan geschikt is ter onderbouwing voor aanvragen uit het transitiefonds en brengt hierover advies uit aan de minister van LNV. De definitieve vaststelling van het eerste ZH-PLG door PS vindt naar verwachting in maart 2024 plaats.

Nieuw beleid en aanpassing van staand beleid

In het voorontwerp staat in hoofdstuk 3 en 4 aangegeven hoe de provincie aan de slag wil gaan met de doelen in het landelijk gebied. Hiervoor is het bestaande beleid en bijhorende ambities en instrumentarium niet altijd toereikend. Het voorontwerp bevat voornemens voor aanscherping van ambities in lijn met de Rijksdoelstellingen (we voegen zelf geen ambitie toe), voornemens voor nieuw, of aanpassing van bestaand, beleid. Op hoofdlijnen zijn de volgende aanpassingen in beleid aangekondigd (opgenomen in hoofdstuk 3):

- Uitgangspunten voor reductie emissies uit land- en tuinbouw (introduktie emissieplafonds per hectare, later op gebiedsniveau);

- Uitgangspunten voor de realisatie van Vogel en Habitatrichtlijn doelen (inzet op robuuste eenheden natuur aangevuld met natuurinclusieve functies daarbuiten, doelstellingen voor groenblauwe dooradering en het opnemen en onderzoek naar overgangsgebieden);

Intensivering van beleid gericht op emissiereductie vanuit (glas)tuinbouw.

Nieuw of aanvullend beleid via herijking omgevingsbeleid

Het ZH-PLG is een gebiedsprogramma, en heeft geen juridische planvormingsstatus. Als in het ZH-PLG maatregelen worden voorgesteld die nog geen onderdeel of niet in lijn zijn met het huidige provinciaal beleid, dan moet dat in het omgevingsbeleid (omgevingsvisie, -programma en/of verordening) worden verwerkt. In dat proces wordt ook een m.e.r.-procedure doorlopen. Eventueel nieuw of aanvullend beleid wordt dus uitvoerig getoetst. De vaststelling van de omgevingsvisie en -verordening is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Gedeputeerde Staten stellen het omgevingsprogramma vast.

De m.e.r.-procedure voor het ZH-PLG zal opgelijnd moeten worden met de procedures die wij voor Ruimtelijke Puzzel en PMIEK moeten doorlopen.

Financiën

Wij hebben financiële middelen nodig om de transitie van het landelijk gebied in Zuid-Holland mogelijk te maken, waarbij wij uitgaan van een substantiële dekking uit het Transitiefonds.

Wij hebben in het voorontwerp een globale kostenraming aangeleverd van 9 miljard euro die ons in staat stelt om samen met onze gebiedspartners de doelen te behalen. Het betreft een eerste grove indicatie. Dit bedrag kan nog oplopen, of afnemen, afhankelijk van welke maatregelen het Rijk in nationale zin gaat nemen. De kostenraming bestaat uit:

- 4 miljard voor de landschap- en natuurversterking en verbetering van waterkwaliteit;
- 4 miljard voor de verduurzaming van de land- en (glas)tuinbouw;
- 1 miljard voor ingrepen in het toekomstbestendig water- en bodemsysteem.

In onze kostenraming gaan we ervan uit dat praktisch elke hectare in het landelijk gebied van Zuid-Holland te maken krijgt met aanpassingen vanwege één of meerdere opgaven. Grondprijzen liggen, door de schaarse ruimte, gemiddeld hoger dan in de rest van Nederland. De maatregelen die genomen moeten worden, zullen daarom veelal plaatsvinden op relatief dure grond. Daarnaast betreft het voornamelijk wijzigingen in kapitaalintensieve bedrijfsvoeringen van land- en (glas)tuinbouw.

Landbouwakkoord

Zoals bekend zijn gesprekken over het Landbouwakkoord beëindigd. We gaan in onze gebiedsprocessen door om in goed overleg met de agrariërs te werken aan goede gebiedsgerichte oplossingen. Helaas hebben wij hiervoor nu minder instrumentarium beschikbaar. Voor ons is perspectief voor de landbouw ook van groot belang. Wij blijven daarom ook met het Rijk in gesprek over gebiedsprocessen en generiek beleid en een toekomstbestendige landbouw.

Tot slot

Met het voorontwerp is een belangrijke eerste stap gezet naar een nieuwe balans in het landelijk gebied. Er is nog een flinke weg te gaan die veel van ons en u gaat vragen, want een nieuwe balans in het landelijke gebied vinden kost tijd. Met onze gebiedsgerichte aanpak doen wij een beroep op de

specifieke kennis, ervaring en innovatiekracht van onze partners en zetten wij als provincie ook onze kennis, kunde, mensen en middelen in om tot de beste oplossingen te komen. Daar hebben wij elkaar hard voor nodig en dat zal mogelijk nog wel gaan schuren. Het bijeenbrengen van ieders belang is nou eenmaal niet gemakkelijk en gaat niet over één nacht ijs.

Wij hebben er als Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland alle vertrouwen in dat wij samen met onze gebiedspartners een nieuwe balans in het landelijk gebied kunnen realiseren.

Na de zomer informeren we u zo snel mogelijk over de voortgang

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

GS Brief aan externen

GS brief aan minister

Toetsbare versie Zuid-Hollands Programmaplan Landelijk Gebied

Bijlagenbundel toetsbaar voorontwerp